

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

VAIDEOTSUS
isikuandmete kaitse asjas nr. 2.1-3/20/2143

Otsuse tegija	Andmekaitse Inspektsiooni õigusdirektor Raavo Palu peadirektori ülesannetes
Otsuse tegemise aeg ja koht	21.07.2020 Tallinnas
Vaide esitamise aeg	07.06.2020 (registreeritud inspektsioonis 16.06.2020)
Vaidlustatav haldusakt või toiming	Andmekaitse Inspektsiooni 07.05.2020 menetluse algatamata jätmise otsus nr 2.1-3/20/1493
Vaide esitaja	Eraisik aadress: XXXXX XX, XXXXXX XXXXX

RESOLUTSIOON:
Haldusmenetluse seaduse (HMS) § 85 punkti 4 alusel
otsustan:

- **Jätta vaie rahuldamata**

VAIDLUSTAMISVIIDE:

Vaide esitaja saab käesoleva otsuse vaidlustada 30 päeva jooksul, esitades halduskohtumenetluse seadustiku kohase kaebuse halduskohtusse.

FAKTILISED ASJAOLUD:

I. 24.04.2020 edastas Sotsiaalkindlustusamet Andmekaitse Inspektsioonile lahendamiseks Eraisiku vaide koos selgitustega.

1. Sotsiaalkindlustusameti selgitused

Eraisik esitas Sotsiaalkindlustusametile teabenõude, milles palus väljastada talle tema ema (surnud) kohta andmed, mida SKA omab seoses tema ema ohvriabi poole pöördumisega.

SKA keeldus kaebajale ema kohta andmeid väljastamast, põhjendades keeldumist sellega, et IKS § 9 alusel väljastatakse pärast isiku surma andmeid üksnes pärija nõusolekul, pärimismenetlus aga on peatatud ja asja menetleb kohus.

Lisan edastatavale vaidele ka asjasse puutuvad teabenõuded ja SKA vastused, millest ajaliselt viimase kaebaja vaidlustas.

2. Erasiku 13.04.2020 kaebus

Sotsiaalkindlustusameti, vastus teabenõudele 26.03.2020 nr 3.1-1/6110-4 selle kohta, et Xxxxx Xxxxx arvab ekslikult, et pärimismenetlus on peatatud ja seadusevastaselt (PS) ei väljasta tahtlikult hageja ema Erasik II puudutavaid dokumente- teavet aastatest 1999-2017 Erasiku II surmani.

Põhjenduseks on see, et Erasik on Erasiku II seaduslik testamendijärgne pärija, hetkest kui Erasik II sureb 25.12.2017. Seega on PS järgi Erasik õigustatud subjekt saama küsitud teavet, mis puudutab Erasiku ema Erasiku II dokumente. Kui teil on teada mõni kohtuotsus, mis on seda muutnud andke teada.

Vaide esitaja taotleb, et Sotsiaalkindlustusamet väljastaks vastavalt PS-le küsitud teabedokumendid Erasiku või põhjendaks oma keeldumise seaduslikku alust põhjalikult ja detailselt, mitte mingi väärarvamuse põhjal kujundatud arvamusega.

II Andmekaitse Inspeksioon jättis Erasiku kaebuse rahuldamata järgmise põhjendusega.

Sotsiaalkindlustusamet edastas Andmekaitse Inspeksioonile lahendamiseks Teie vaide. Asja materjalidest nähtub, et Sotsiaalkindlustusamet keeldus Teile ema kohta andmeid väljastamast, põhjendades keeldumist sellega, et IKS § 9 alusel väljastatakse pärast isiku surma andmeid üksnes pärija nõusolekul, pärimismenetlus aga on peatatud ja asja menetleb kohus.

Isik saab enda ja oma sugulaste kohta teavet nõuda isikuandmete kaitse üldmääruse ja isikuandmete kaitse seaduse alusel. Eesti on kasutanud isikuandmete kaitse üldmääruses (põhjenduspunktis 27) sätestatud võimalust kehtestada surnuid puudutavate isikuandmete töötlemise eeskirjad. Nii sätestab isikuandmete kaitse seaduse § 9 lõige 2, et pärast andmesubjekti surma on tema isikuandmete töötlemine lubatud andmesubjekti pärija nõusolekul.

Asja materjalidest nähtub, et Te ei ole tõendanud, et olete pärija. Selgitan, et pärimisõiguse tõendamiseks on Teil vaja pärimistunnistust. Testament ei tõenda, et olete pärija.

Kuna Andmekaitse Inspeksiooni hinnangul puuduvad Sotsiaalkindlustusameti tegevuses isikuandmete töötlemise rikkumisele viitavad asjaolud, siis puudub alus järelevalvemenetluse algatamiseks, mistõttu jätab Andmekaitse Inspeksioon Sotsiaalkindlustusameti suhtes menetluse algatamata.

III VAIDE ESITAJA NÕUE ja SELETUS:

Andmekaitse Inspeksiooni poolt menetluse alustamata jätmine, seoses Erasiku (isiku) vaidele Sotsiaalkindlustusametile, saamaks pärijana andmeid oma ema Erasiku II suhtes-kohta 7.05.2020/1493.

Andmekaitse Inspeksiooni vaneminspektor on valesti tõlgendanud seaduseid. PS pärimine on tagatud. Pärimisseadus: Pärija on isik, kui ta on testamendijärgne pärija testaatori surma hetkest. Isikul on testament 1.02.2020 ja Erasik II sureb 25.12.2017. Alates 25.12.2017 on isik pärija ja seega õigustatud subjekt saama andmeid. Kas Kristjan Kütil on teada mingi kohtuotsus, milline räägib vastupidist?

Vaide esitaja taotleb, et Andmekaitse Inspeksioon tõendab, et isik on pärija seaduse järgi ja

paluks lõpetada Kristjan Küti-le valesti seaduste tõlgendamine ja lõpetada takistada isikul seista oma õiguste eest saamaks teavet Erasiku II kohta. Varaline kahju 2000 eurot.

IV ANDMEKAITSE INSPEKTSIOONI PÕHJENDUSED:

Vaide ese

Sotsiaalkindlustusameti poolt vaidele lisatud vaide esitaja pöördumisetest nähtub, et vaide esitaja on soovinud Sotsiaalkindlustusametilt teavet nii enda, oma elukoha kui ema kohta, mida Sotsiaalkindlustusameti ohvriabibüroo on töödeldud. Õigusliku alusena saada andmeid ka oma surnud ema kohta on vaide esitaja märkinud, et on oma ema testamendijärgne pärija.

Vastuses vaide esitaja pöördumisele on Sotsiaalkindlustusamet selgitanud: „*Konkreetselt teabenõudja, Erasikuga nime, ei ole mainitud üheski ohvriabiga seotud juhtumis. Aadressi, Xxxxxx x Pärnu linn, kohta saame öelda, et nimetatud aadress on registreeritud ohvriabis Erasiku II aadressina.*“ Eeltoodust nähtub, et Sotsiaalkindlustusameti valduses ei ole teavet, mis oleks seotud vaide esitajaga. Seega on antud juhul vaide esimeks vaide esitaja õigus pärijana saada andmeid oma surnud ema kohta (07.06.2020 vaide ese).

Andmekaitse Inspektsiooni pädevus

Andmekaitse Inspektsioon teostab tulenevalt avaliku teabe seaduse (AvTS) §-st 45 ja isikuandmete kaitse seaduse §-st 51 järelevalvet teabele juurdepääsu võimaldamisel ja isikuandmete töötlemise nõuete täitmisel eelnimetatud sätetes toodud ulatuses. Andmekaitse Inspektsioon ei teosta järelevalvet pärimisseaduses (PärS) sätestatu üle. Seega ei ole inspektsiooni pädevuses tõendada, kas isik on seaduse järgi pärija.

Selgitan, et kuigi pärand läheb pärijale üle automaatselt, on pärimisõiguse tõendamiseks vajalik pärimistunnistus. Pärimistunnistuse väljastab notar pärast seda, kui ta on kindlaks teinud kogu pärijate ringi ning pärijate pärimisõiguse ja selle ulatus on piisavalt tõendatud. Seega saab pärimisõigust tõendada notar (PärS § 171 lg 1).

Pärija õigus küsida surnud isiku andmeid

PärS § 2 sätestab, et pärand on pärandaja vara. Pärandiks ei ole pärandaja õigused ja kohustused, mis seadusest tulenevalt või oma olemuselt on lahutamatult seotud pärandaja isikuga. Sama seaduse § 4 lg-st 1 tulenevalt läheb pärand pärijale üle pärandi avanemise hetkel. Kuna Sotsiaalkindlustusameti valduses Teie ema puudutavad dokumendid ei ole Teie ema varaks ehk pärandiks, siis nende saamise õigus ei lähe ema surma hetkel Teile üle.

Pärija õigus küsida/saada surnud isiku andmeid tuleneb isikuandmete kaitse seaduse §-st 9, mille lg 2 kohaselt on pärast isiku surma tema isikuandmete töötlemine lubatud andmesubjekti pärija nõusolekul. See, et testamendijärgsel pärimisel läheb pärand pärijale üle pärandaja surmahetkest alates, ei tähenda seda, et koheselt tekiks pärijal õigus saada teistelt asutustelt kõiki pärandaja andmeid. Kui isikul on õigus küsida asutuselt enda kohta käivaid andmeid, siis isiku surma korral ei lähe see õigus automaatselt üle pärijale, vaid selline õigus tekib peale pärandi vastu võtmist (pärijal on õigus keelduda ka pärandist) ning oma pärimisõiguse tõendamist, kuna asutus kellelt andmeid küsitakse peab olema kindel, et andmete küsijaks on selleks õigustatud isik ehk pärija. Nimelt sätestab PärS § 130 lg 1, et pärandi vastuvõtmisega lähevad pärijale üle kõik pärandaja õigused ja kohustused, välja arvatud need, mis oma olemuselt on lahutamatult seotud pärandaja isikuga või mis seadusest tulenevalt ei saa ühelt isikult teisele üle minna. Oma õigusi saab pärija tõendada notari poolt tõendatud pärimistunnistusega.

Selleks, et kinnitada Teie testamendijärgset pärimisõigust, kontrollibki notar, kas pole hilisemaid testamente või teisi õigustatud pärijaid. Kuna antud juhul on Sotsiaalkindlustusamet kontrollinud, et pärimismenetlus on peatatud ning asjas on käimas ka kohtumenetlus, siis pole Teie pärimisõigust veel kinnitatud. Juhul kui kohus tunnistab Teie sobimatuse ema pärijaks olemisel, siis puudub Teil õigus ka saada ema kohta käivaid andmeid. Seega on Sotsiaalkindlustusamet keeldunud õiguspäraselt Teile Teie ema andmete väljastamist.

Eeltoodu ei takista aga kaitsta Teil kohtus oma õigusi. Juhul kui Sotsiaalkindlustusametilt soovitud dokumente on vaja kohtumenetluses oma õiguste kaitseks, siis on võimalik lasta need kohtul välja nõuda.

Menetluse algatamata jätmine

13.04.2020 Sotsiaalkindlustusametile edastatud vaides vaidlustas vaide esitaja teabenõuede täitmisest keeldumist. Siinkohal pean vajalikuks selgitada, et isiku poolt enda kohta andmete küsimisel, mis kohaldub ka surnud isiku pärija poolt andmete küsimisele, ei rakendu mitte avaliku teabe seadus, vaid Euroopa Liidu isikuandmete kaitse üldmäärus ja isikuandmete kaitse seadus. Seega ei olnud vaide esitaja 13.04.2020 pöördumise puhul tegemist vaidega avaliku teabe seaduse mõistes, vaid kaebusega isikuandmete töötlemise nõuete võimaliku rikkumise osas.

Andmekaitse Inspeksioon jättis 07.05.2020 vaide esitaja kaebuse alusel menetluse algatamata selgitades, et *asja materjalidest nähtub, et Te ei ole tõendanud, et olete pärija. Selgitan, et pärimisõiguse tõendamiseks on Teil vaja pärimistunnistust. Testament ei tõenda, et olete pärija.*

Nõustun, et menetluse algatamata jätmise põhjendus oleks võinud olla põhjalikum, kuid see ei tee menetluse algatamata jätmist õigusvastaseks. Nagu juba eelpool selgitasime, siis isikuandmete väljastamisel on asutusel kohustus kontrollida andmete küsija õigust andmete küsimisel ja andmete küsijal on kohustus oma õigust andmete saamiseks tõendada. Kuna edastatud materjalidest nähtus, et pärimismenetlus on peatatud ning käimas on pärimisõiguse üle kohtuvaidlus, siis pole notar kellelegi pärimistunnistust väljastanud ega kellegi pärimisõigust tõendanud, mistõttu oli Sotsiaalkindlustusameti poolt andmete väljastamisest keeldumine õiguspärane ning Andmekaitse Inspeksioonil puudus alus menetluse algatamiseks. Seega oli menetluse algatamata jätmine õiguspärane, mistõttu jääb vaie rahuldamata.

Lugupidamisega

Raavo Palu
õigusdirektor
peadirektori ülesannetes